

۱) معنی درست بیت زیر در کدام گزینه، ذکر شده است؟

«نیابد بدو نیز اندیشه راه که او برتر از نام و از جایگاه»

- ۱) فکر انسان نمی‌تواند به او مقام و موقعیت بدهد.
 ۲) فکر انسان محدودتر از آن است که بتواند او را مشهور و بلندآوازه کند.
 ۳) فکر انسان محدودتر از آن است که او را درک کند.
 ۴) او از نام‌آوری و مقام و موقعیت به دور است.

۲) کدام یک از گروه‌های اسمی زیر، از «صفت اشاره، صفت شمارشی، هسته، صفت بیانی ساده، صفت نسبی» تشکیل شده است؟

- ۱) همین دو مرد فداکار آسمانی
 ۲) این همه گل‌های زیبای رنگی
 ۳) همان چند نفر پرزور قوی
 ۴) آن چهار کتاب قشنگ زیبا

۳) در بیت زیر، کدام گزینه وجود ندارد؟

«عقل حیران شود از خوشه زَرّین عنب فهم عاجز شود از حقه یاقوت انار»

- ۱) دو متمم
 ۲) سه ترکیب اضافی
 ۳) دو مسند
 ۴) دو صفت بیانی

۴) در کدام گزینه، گروهی با الگوی «اسم + صفت + اسم» مشاهده می‌شود؟

↓ هسته
 ↓ وابسته
 ↓ وابسته

- ۱) به نام خداوند جان و خرد
 ۲) توانا بود هر که دانا بود
 ۳) به بینندگان آفریننده را
 ۴) خداوند کیوان و گردان سپهر
 ۱) کزین برتر اندیشه برنگذرد
 ۲) ز دانش دل پیر برنا بود
 ۳) نبینی مرنجان دو بیننده را
 ۴) فروزنده ماه و ناهید و مهر

۵) نقش دستوری کدام واژه یا گروه بیت زیر، برابر است با نقش دستوری واژه‌ی «دیده» در مصراع «دیده‌ای نیست نبیند رخ زیبای تو را»؟

«شمس تبریز، در آن صبح که تو درتابی روز روشن شود از روی چو ماهت شب تار»

- ۱) شمس تبریز
 ۲) روز
 ۳) روی
 ۴) شب

۶) هم‌خانواده‌ی واژه‌های «سمیع»، «معجزه»، «عزت» و «مسعود» به ترتیب در کدام بیت آمده است؟

- الف) این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود هر که فکرت نکند نقش بود بر دیوار
 ب) عقل حیران شود از خوشه زَرّین عنب فهم عاجز شود از حقه یاقوت انار
 ج) که تواند که دهد میوه الوان از چوب؟ یا که داند که برآرد گل صد برگ از خار؟
 د) پاک و بی‌عیب خدایی که به تقدیر عزیز ماه و خورشید مسخر کند و لیل و نهار
 ه) کوه و دریا و درختان همه در تسبیح‌اند نه همه مستمعی فهم کنند این اسرار
 و) سعدیا راست‌روان گوی سعادت بردند راستی کن که به منزل نرسد کج رفتار

- ۱) «ه - ب - د - و»
 ۲) «و - د - ب - الف»
 ۳) «الف - ج - ب - د»
 ۴) «ه - د - ج - ب»

۷) آرایه‌ی ادبی کدام گزینه، نادرست مشخص شده است؟

- ۱) نامنان در دفتر تاریخ
 ۲) چراغ یقینم فرا راه دار
 ۳) ندانی که ایران نشست من است
 ۴) سعدیا راست‌روان گوی سعادت بردند
 کوچک و کم‌رنگ خواهد شد (تشبیه و کنایه)
 ز بد کردنم دست کوتاه دار (تشبیه و کنایه)
 جهان سر به سر زیر دست من است (تشبیه و کنایه)
 راستی کن که به منزل نرسد کج رفتار (تشبیه و کنایه)

۸ چند فعل «نیست» در بیت زیر اسنادی است؟

«از این غم دلی کو زبون نیست نیست
ز تیغ اجل غرق خون نیست نیست»

- ۱ یکی ۲ دو تا ۳ سه تا ۴ چهار تا

۹ کدام بیت با بیت‌های دیگر ارتباط معنایی ندارد؟

- ۱ نار خندان باغ را خندان کند
۲ دشمن دانا که غم جان بود
۳ سگ اصحاب کهف روزی چند
۴ هم‌نشین تو از تو به باید
۱ صحبت مردانت از مردان کند
۲ بهتر از آن دوست که نادان بود
۳ پی نیکان گرفت و مردم شد
۴ تا تو را عقل و دین بیفزاید

۱۰ در کدام گزینه، مسندهای متن زیر به‌درستی مشخص شده است؟

«نوجوانی تولد دوباره انسان است. در این مرحله پر تب و تاب، نوجوان افزون بر رابطه با خود، نیازمند رابطه‌ای دیگر نیز هست. نیازمند دو چشم دیگر که نوجوان را ببیند و به او بگوید کیست و چگونه است. از همین جاست که دوستی و پیوند با دیگران آغاز می‌شود.»

- ۱ انسان - نیز - آغاز ۲ نوجوانی - نیز - دوستی ۳ دوباره انسان - نیازمند - دوستی ۴ تولد - نیازمند - آغاز

۱۱ کدام بیت با شعر ارتباط معنایی ندارد؟

«مهتری گر به کام شیر در است شو خطر کن، ز کام شیر بجوی یا بزرگی و عزّ و نعمت و جاه یا چو مردانت مرگ رویاروی»

- ۱ گر من از خار بترسم، نبرم دامن گل
۲ کسی به گردن مقصود، دست حلقه کند
۳ کلاه ملک طلب می‌کنی، قبا در بند
۴ به روز حادثه‌ها استوار باش چو کوه
۱ کام در کام نهنگ است، بیاید طلیید
۲ که پیش تیر بلاها سپر تواند بود
۳ که سرفرازی در بیم سر تواند بود
۴ و یا چو رود شو و رخنه در مصائب کن

۱۲ در کدام گزینه، گروه اسمی [هسته + وابسته (صفت) + وابسته (مضاف‌الیه)] وجود دارد؟

- ۱ نسیم صبح که بر سرزمین ما گذرد
۲ نصیحت گوش کن جانا که از جان دوست‌تر دارند
۳ خداوند نام و خداوند جای
۴ آن‌چه در علم بیش می‌باید
۱ ز خاک پاک نیاکان تو را سلام دهد
۲ جوانان سعادت‌مند، پند پیر دانا را
۳ خداوند روزی‌ده رهنمای
۴ دانش ذات خویش می‌باید

۱۳ آرایه‌های بیت «خبرت هست که مرغان سحر می‌گویند / آخر ای خفته سر از خواب جهالت بردار» در کدام گزینه درست است؟

- ۱ تناسب، تشبیه، تضاد، تمثیل ۲ تشبیه، تشخیص، کنایه، جناس ۳ واج‌آرایی، جناس، تشخیص، تکرار ۴ تشبیه، جناس، تلمیح، تناسب

۱۴ کدام گزینه با بیت زیر قرابت معنایی کمتری دارد؟

«کمال است در نفس انسان، سخن تو خود را به گفتار، ناقص مکن»

- ۱ تا مرد سخن نگفته باشد
۲ پس چو چنین است، سخن، جان ماست
۳ درشتی ز کس نشنود نرم‌گوی
۴ زنده به‌جز آدمیان نیست کس
۱ عیب و هنرش نهفته باشد
۲ و آن‌که بدو زنده بود، زان ماست
۳ سخن تا توانی، به آزرَم (حیا) گوی
۴ کآدمی از ناطقه زنده است و بس

۱۵ همهٔ افعال کدام بیت از نوع فعل مضارع اخباری است؟

- ۱ بدین پاکیزه‌رویی از کجایی؟
۲ بتر ز آن‌م که خواهی گفتن آنی
۳ نشیدیدی که صوفی‌ای می‌کوفت
۴ بکوش و دانشی آموز و پرتوی افکن
۱ که دادت آب و رنگ روشنایی؟
۲ که دامن، عیب من چون من ندانی
۳ زیر نعلین خویش میخی چند؟
۴ که فرصتی که تو را داده‌اند، بی بدل است

۱۶ در کدام بیت به سبب آشکاری معنا، فعل حذف شده است؟

عقل حیران شود از خوشه‌ی زرین عنب	۱
آفرینش همه تنبیه خداوند دل است	۲
تا کی آخر چو بنفشه سرِ غفلت در پیش	۳
تا قیامت سخن اندر کرم و رحمت او	۴
- فهم عاجز شود از حقّهی یاقوت انار
دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار
حیف باشد که تو در خوابی و نرگس بیدار
همه گویند و یکی گفته نیاید ز هزار

۱۷ کدام گزینه با متن زیر، ارتباط معنایی ندارد؟

«جهد کن که اگرچه اصیل و گوهری باشی، گوهر تن نیز داری که گوهر تن از گوهر اصل بهتر بود.»

گهر بی هنر خوار و زار است و سست	۱
هنر بنمای اگر داری، نه گوهر	۲
چو کنعان را طریقت بی هنر بود	۳
گر هنری داری و هفتاد عیب	۴
- به فرهنگ باشد روان، تندرست
گل از خار است و ابراهیم از آزر
پیمبرزادگی قدرش نیفزود
دوست نبیند مگر آن یک هنر

۱۸ در متن زیر، چند بن فعل می‌بینید؟

«ایران با همهٔ فراخانی فرهنگی و گستردگی جغرافیایی و گوناگونی گویش‌ها و رنگارنگی لهجه‌ها، به گلستانی می‌ماند که در دل و دامن خود، عزیزکانی را بی توجه به رنگ و چهره، نوا و ناله می‌پروراند و شیرهٔ جانش را در کامشان می‌دارد.»

- ۱ پنج   ۲ شش   ۳ هفت   ۴ هشت

۱۹ در بیت زیر، مسندها کدام‌اند؟

«اقوام روزگار به اخلاق زنده‌اند

اقوام، اخلاق (در مصراع نخست)، مردنی	۱
زنده، قوم، فاقد	۳
روزگار، اخلاق (در مصراع دوم)، زنده	۲
زنده، فاقد اخلاق، مردنی	۴

۲۰ تلفظ واژهٔ «انعام» در کدام گزینه با گزینه‌های دیگر متفاوت است؟

انعام تو بر اهل هنر نیز به حدی است	۱
بیان از وصفِ انعام تو عاجز	۲
همچو انعام تا کی از خور و خواب؟	۳
چو من بنده در وصف انعام و شکر	۴
- کز شکر تو کام همه‌شان پر شکر آمد
زبان از شکر اکرام تو قاصر
نوبت فاتحه است و الأنعام
کنم نثری آغاز یا شعری انشا

۲۱ در کدام گزینه، فعل مضارع به کار نرفته است؟

هر که در او جوهر دانایی است	۱
دشمن دانا که غم جان بَد	۲
همی خواهیم از کردگار جهان	۳
پای چو در راه نهاد آن پسر	۴
- بر همه چیزیش توانایی است
بهت ر از آن دوست که نادان بود
شناسندهٔ آشکار و نهان
پویه همی کرد و درآمد به سر

۲۲ در واژه‌های زیر، چند جفت مترادف وجود دارد؟

«آگاه ساختن، اقرار، مستمع، عَنب، انعام، گوسفند، مسخّر، تنبیه، غفلت، راست‌رو، تقدیر، مُقر، الوان، نعمت‌ها، رام،

- ۱ یک   ۲ دو   ۳ سه   ۴ چهار

۲۳ بیت زیر با کدام بیت ارتباط معنایی ندارد؟

«چو بفروختی، از که خواهی خرید؟ متاع جوانی به بازار نیست»

بیا ای سرو، گلزار جوانی را غنیمت دان	۱
چنان به حُسن و جوانی خویشتن، مغرور	۲
دریاب که ایام گل و صبح جوانی	۳
ز کف، عمر و جوانی رفت افسوس	۴
- که خواهد نوبهار حُسن را روزی خزان آمد
که داشت از دل بلبل، هزار گونه فراغ
چون برق کند جلوه و چون باد گریزد
بهار زندگانی رفت افسوس

۲۴ کاربرد «را» در کدام گزینه مانند مصراع دوم بیت زیر است؟

«ستودن نداند کس او را چو هست میان بندگی را بیایدت بست»

- ۱ تو را من دوست می‌دارم خلاف هر که در عالم / اگر طعنه است در عقلم و گر رخنه است در دینم
- ۲ ابر را گفتم چه باشد باعث سیرابی‌ات / گفتم وقتی گریه بر عاجز گیاهان کرده‌ام
- ۳ آسمانش را گرفته تنگ در آغوش / ابر با آن پوستین سرد و نمناکش
- ۴ با که این نکته توان گفت که آن سنگین‌دل / گشت ما را و دم عیسی مریم با اوست

۲۵ هسته گروه مفعولی در کدام گزینه به درستی مشخص شده است؟

- ۱ خورشید عالم گستر روحم را به وجد می‌آورد.
- ۲ طلسم نفرین‌شده از گنج محافظت می‌کرد.
- ۳ کلید موفقیت را به دست گرفته‌ام.
- ۴ تو کتاب‌های مفید را مطالعه کن.

۲۶ کدام سه کتاب خالق یکسانی دارند؟

- ۱ مرزبان‌نامه، کیمیای سعادت، نصیحة الملوک
- ۲ اسرارالتوحید، کارنامه بلخ، مرزبان‌نامه
- ۳ احیاء علوم‌الدین، کیمیای سعادت، حدیقة الحقیقه
- ۴ کارنامه بلخ، سیر العباد الی المعاد، حدیقة الحقیقه

۲۷ در متن زیر، چند بن فعل می‌بینید؟

«از خودم می‌پرسم چه طور ممکن است، حدود یک ساعت در جنگل پیاده‌روی کنی و هیچ چیز ارزشمندی نبینی؟»

- ۱ چهار
- ۲ پنج
- ۳ شش
- ۴ هفت

۲۸ در بیت زیر، کدام گزینه وجود ندارد؟

«چو بفروختی از که خواهی خرید؟ متاع جوانی به بازار نیست»

- ۱ متمم
- ۲ پرسش انکاری
- ۳ فعل اسنادی
- ۴ فعل آینده

۲۹ کدام گزینه مفهوم کنایه‌ای ندارد؟

- ۱ مادران دل به مهر فرزندان، گرم و تپنده می‌دارند.
- ۲ فرزندان در پرتو گرم و گواری مادر، جان می‌گیرند.
- ۳ تو می‌خواهی، بخوانی و من می‌خواهم بدانم.
- ۴ در دوران مقدّس، همه برای وطن تن را سپر کرده‌اند.

۳۰ در عبارت «این دوستی از مهم‌ترین نیازهای انسان است. مصاحبت با یک دوست خوب و شکیبا، مانند ورزش نسیم دل‌انگیزی است.»، چند وابسته

پیشین دیده می‌شود؟

- ۱ چهار
- ۲ یک
- ۳ دو
- ۴ سه

۳۱ در کدام گزینه، نوع فعل با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

- ۱ عقل حیران شود از خوشه زرین عنب
- ۲ مار بد تنها تو را بر جان زند
- ۳ دریغ است ایران که ویران شود
- ۴ به نزد مهان و به نزد کهان
- ۵ فهم عاجز شود از حقه یاقوت انار
- ۶ یار بد بر جان و برایمان زند
- ۷ کنام پلنگان و شیران شود
- ۸ به آزار موری نیر زد جهان

۳۲ ترتیب آرایه‌های «تلمیح، تشخیص، تشبیه و تضاد» در کدام گزینه درست است؟

- الف) گرچه منزل بس خطرناک است و مقصد بس بعید
- ب) در بیابان گر به شوق کعبه خواهی زد قدم
- ج) ای دل ار سیل فنا بنیاد هستی برگند
- د) یوسف گم‌گشته باز آید به کنعان، غم‌مخور
- ه) هیچ راهی نیست کان را نیست پایان، غم‌مخور
- و) سرزنش‌ها گر کند خار مغیلان، غم‌مخور
- ز) چون تو رانوح است کشتیبان، ز توفان غم‌مخور
- ح) کلبه احزان شود روزی گلستان، غم‌مخور

- ۱ «ج - د - الف - ب»
- ۲ «ب - د - الف - ج»
- ۳ «ج - الف - ب - د»
- ۴ «د - ب - ج - الف»

۳۳ کدام گزینه درباره بیت زیر نادرست است؟

«تا نشود راز، چو روز آشکار»

- ۱ «راز» نهاد است. ۲ «شرمسار» مسند است. ۳ «ش» نهاد است. ۴ «آشکار» مسند است.

۳۴ کدام گزینه درباره بیت زیر نادرست است؟

«اقوام روزگار به اخلاق زنده‌اند»

- ۱ بیت سه مسند دارد. ۲ در بیت، واژه‌ای به همراه جمع مکسرش آمده است. ۳ در بیت، ماضی نقلی وجود دارد. ۴ در بیت، دو مضاف‌الیه وجود دارد.

۳۵ امروزه معنای کدام واژه از بیت زیر، تغییر یافته است؟

«سگ اصحاب کهف روزی چند پی نیکان گرفت و مردم شد.»

- ۱ اصحاب ۲ روز ۳ نیکان ۴ مردم

۳۶ نوع «ی» در واژه‌های مشخص شده چیست؟

«جوانی که کار و شایستگی است»

- ۱ مصدری ۲ نسبی ۳ شناسه ۴ استمراری

۳۷ کدام بیت با بیت زیر قرابت معنایی دارد؟

«ستودن نداند کس او را چو هست»

- ۱ آن که مقدم عدمش بر وجود
۲ خردمندطبعان ممت‌شناس
۳ ز یزدان شناسید یکسر سپاس
۴ غم و شادمانی ز یزدان شناس
- چون کندش کس به خدایی سجود؟
بدوزند نعمت به میخ سپاس
مباشید جز پاک یزدان شناس
کز اویست هر گونه بر ما سپاس

۳۸ اگر بخواهیم آثار زیر را به ترتیب قرن تألیف اثر مرتب کنیم، کدام گزینه صحیح خواهد بود؟

- ۱ چهارمقاله / اخلاق ناصری / قابوس‌نامه / دیوان حنظله بادغیسی
۲ دیوان حنظله بادغیسی / قابوس‌نامه / چهارمقاله / اخلاق ناصری
۳ چهارمقاله / دیوان حنظله بادغیسی / قابوس‌نامه / اخلاق ناصری
۴ دیوان حنظله بادغیسی / چهارمقاله / اخلاق ناصری / قابوس‌نامه

۳۹ کدام گزینه بر مفهوم «خودشناسی» تأکید ندارد؟

- ۱ به چشم بصیرت، به خود در نگر
۲ میبچ از ره راست بر راه کج
۳ عیب کسان منگر و احسان خویش
۴ در زندگی، مطالعه دل غنیمت است
- تو را تا در آینه زنگار نیست
چو در هست، حاجت به دیوار نیست
دیده فرو بر به گریبان خویش
خواهی بخوان و خواه نخوان، ما نوشته‌ایم

۴۰ نام نویسنده و موضوع کدام کتاب درست نوشته نشده است؟

- ۱ کتاب: اخلاق ناصری / نویسنده: خواجه نصیرالدین توسی / موضوع: بررسی سخنان افلاطون و ارسطو در حکمت عملی
۲ کتاب: قابوس‌نامه / نویسنده: کیکاووس بن اسکندر / موضوع: اخلاقی و تربیتی
۳ کتاب: تذکره‌الاولیا / نویسنده: عطار نیشابوری / موضوع: شرح حال بزرگان تاریخ
۴ کتاب: کیمیای سعادت / نویسنده: محمد غزالی / موضوع: اخلاقی و دینی

- ۴۱) به چند تا از ابیات زیر هر دو آرایه تشبیه و شخصیت‌بخشی را می‌توان نسبت داد؟
 الف) آتش خشم تو برد آب من خاک آلود / بعد از این باد به گوش تو رساند خبرم
 ب) ز بیخ و شاخ بکندی ز بهر نصرت دین / هر آن‌چه بیخ ضلال و هر آن‌چه شاخ هواست
 ج) به قدم رفتم و ناچار به سر باز آمیم / گر به دامن نرسد چنگ قضا و قدم
 د) نهال جاه تو را آب تا دهد کیوان / ز چرخ و کاه‌کشان دلو و ریسمان دارد
 ه) هوای کوی تو دارد صبا ز گشت چمن / چو آن غریب که میلش به جانب وطن است
- ۱) یکی   ۲) دو تا   ۳) سه تا   ۴) چهار تا

- ۴۲) هم‌خانواده کدام گزینه در عبارت زیر نیامده است؟
 «دیوان حافظ، زندگی‌نامه ماست. حافظ به ما خوب زیستن و شاد زیستن را می‌آموزد. او حکیمی متفکر و تفکربرانگیز است. فرزانه‌ای است با اندیشه‌های عمیق عرفانی و احساس‌ها و عواطف ژرف انسانی.»
- ۱) حکمت   ۲) تکفیر   ۳) معرفت   ۴) حفاظت

- ۴۳) نقش واژه‌های مشخص شده در کدام گزینه درست است؟
 «اگر در خانه‌ای شوی که به نقش و گچ، کنده کرده باشند، روزگاری دراز، صفت آن گویی و همیشه در خانه خدایی هیچ تعجب نکنی.»
- ۱) مضاف‌الیه - صفت اشاره - صفت بیانی   ۲) مضاف‌الیه - صفت اشاره - صفت بیانی
 ۳) مضاف‌الیه - صفت اشاره - مضاف‌الیه   ۴) صفت بیانی - مضاف‌الیه - مضاف‌الیه

- ۴۴) نقش دستوری واژه‌های مشخص شده در بیت زیر، به ترتیب کدام است؟
 «ز آزادگان، بردباری و سعی   پیاموز، آموختن عار نیست»
- ۱) مفعول - نهاد - مسند   ۲) متمم - مفعول - مسند
 ۳) متمم - مسند - مفعول   ۴) نهاد - مفعول - مسند

- ۴۵) معنای «که» در بیت «نیابد بدو نیز اندیشه راه / که او برتر از نام و از جایگاه، با معنای این واژه در کدام بیت یکسان است؟
- ۱) آفرینش همه تنبیه خداوند دل است
 ۲) این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود
 ۳) که تواند که دهد میوه الوان از چوب؟
 ۴) سعدیا راست‌روان گوی سعادت بردند
- دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار
 هر که فکرت نکند نقش بود بر دیوار
 یا که داند که برآرد گل صد برگ از خار؟
 راستی کن که به منزل نرسد کج‌رفتار

- ۴۶) در کدام گزینه، بیت و عبارت داده شده، تناسب مفهومی ندارند؟
- ۱) کوتاه‌نظران را نبود جز غم خویش
 «به غم مردمان شادی مکن تا مردمان نیز به غم تو شادی نکنند.»
 ۲) صد هزاران کیمیا حق آفرید
 «اگر طالب علم باشی بردبار و کم‌سخن و دوراندیش باش.»
 ۳) چون عیش گدایان به جهان سلطنتی نیست
 «اگر طالب علم باشی پرهیزگار و قانع باش.»
 ۴) گر راست سخن گویی و در بند بمانی
 «از گفتار خیره پرهیز و چون باز پرسند جز راست مگوی.»
- صاحب‌نظران را غم بیگانه و خویش
 کیمیایی همچو صبر، آدم ندید
 مجموع‌تر از ملک رضا مملکتی نیست
 به زانکه دروغت دهد از بند رهایی

- ۴۷) کدام بیت با دیگر ابیات مطابقت معنایی ندارد؟
- ۱) با بدان، کم‌نشین که صحبت بد
 ۲) تا توانی می‌گریز از یار بد
 ۳) هم‌نشین تو از تو به باید
 ۴) هم‌نشینی با بدان مار است و مور
- گرچه پاکی تو را پلید کند
 یار بد بدتر بود از مار بد
 تا تو را عقل و دین بیفزاید
 پای کش تا بگذری زین دام و تور

۴۸ کدام بیت بر «پرهیز از نادرستی» تأکید دارد؟

- ۱ در حبس و خلوت، تا وارهم به مرگ
 ۲ چون سگ اصحاب کهف آن خرس زار
 ۳ چو فردا نامه خوانان، نامه خوانند
 ۴ به چشم بصیرت به خود در نگر
- یا پر برآورم بهر پریدنی
 شد ملازم در پی آن بردبار
 تو وینی نامه خود، ننگت آید
 تو را تا در آینه زنگار نیست

۴۹ در بیت «به نام خداوند جان و خرد / کزین برتر اندیشه برنگذرد»، فردوسی مقام خرد را بسیار والا توصیف کرده است. در کدام بیت چنین

دیدگاهی درباره‌ی خرد وجود ندارد؟

- ۱ کسی کو خرد را ندارد ز پیش
 ۲ خرد چشم جان است چون بنگری
 ۳ چو دانا توانا بُد و دادگر
 ۴ خرد تیره و مرد روشن روان؟
- دلش گردد از کرده‌ی خویش ریش
 که بی چشم شادان جهان نسپری
 ازیرا نکرد ایچ پنهان هنر
 نباشد همی شادمان یک زمان

۵۰ کدام گزینه در بیت زیر وجود ندارد؟

«یوسف گم گشته باز آید به کنعان، غم مخور / کلبه احزان شود روزی گلستان، غم مخور»

- ۱ صفت بیانی
 ۲ مسند
 ۳ شبه‌جمله
 ۴ مضاف‌الیه

۵۱ در کدام گزینه، مسند پس از فعل اسنادی آمده است؟

- ۱ ای دل غم‌دیده، حالت به شود، دل بد مکن
 ۲ گرچه منزل بس خطرناک است و مقصد بس بعید
 ۳ دائماً یکسان نباشد حال دوران، غم مخور
 ۴ کلبه احزان شود روزی گلستان، غم مخور

۵۲ نقش واژه‌های مشخص‌شده در کدام گزینه، به‌درستی آمده است؟

«امیر خراسان را پرسیدند که تو فردی فقیر و بی‌چیز بودی و شغلی پست داشتی. به امیری خراسان چون افتادی؟»

- ۱ نهاد - مسند - مفعول
 ۲ مفعول - مسند - مسند
 ۳ مفعول - نهاد - مسند
 ۴ متمم - مسند - مفعول

۵۳ کدام واژه هم‌خانواده‌ای در متن زیر ندارد؟

«همه عجایب صنع حق تعالی است و این همه، آیات حق تعالی است که تو را فرموده است تا در آن نظر کنی. پس اندر این آیات تفکر کن،

- ۱ مُلَحَق
 ۲ تعجب
 ۳ مصنوعی
 ۴ منظور

۵۴ کدام گزینه با بقیه گزینه‌ها ارتباط معنایی کمتری دارد؟

- ۱ بدان کوش تا زود دانا شوی
 ۲ که دانش ز تنگی پناه آورد
 ۳ توانا بُو دهر که دانا بُوَد
 ۴ هر که در او جوهر دانایی است
- چو دانا شوی، زود والا شوی
 چو بیراه گردی، به راه آورد
 ز دانش، دل پیر برنا بُوَد
 بر همه چیزیش توانایی است

۵۵ کلمات کدام گزینه، هم‌خانواده‌ای در متن زیر دارد؟

«تنها یک نابینا موهبت‌های متعددی را که در بینایی نهفته است، درک می‌کند. اما کسانی که هرگز از کاهش بینایی یا شنوایی رنج نبرده‌اند، به‌ندرت از این قابلیت‌های مقدس، کامل‌ترین بهره را می‌برند.»

- ۱ تعداد - محبوب - قالب - قوس
 ۲ تعدّد - ادراک - تدریج - کمال
 ۳ وهّاب - نادر - قبول - تکامل
 ۴ محبّت - عدد - ادراک - تقدّس

۵۶ کدام گزینه در مورد «محمد غزالی» صحیح نیست؟

- ۱ کیمیای سعادت از آثار اوست.
 ۲ از شاعران معروف دوره‌ی صفوی است.
 ۳ لقبش به مناسبت پیشینه‌ی اوست.
 ۴ در طایران توس درگذشت.

۵۷ در کدام گزینه، واژه‌های مقابل هم مترادف نیستند؟

- ۱ صنع و احسان
 ۲ معرفت و علم
 ۳ مدهوش و سرگردان
 ۴ دیبا و ابریشم

۵۸ کدام دو بیت با هم غرابت معنایی دارند؟

- (الف) بیگانه اگر می‌شکند حرفی نیست
 (ب) با بدن کم‌نشین که بد مانی
 (ج) هر دوست که دم زد ز وفا، دشمن شد
 (د) هست تنهایی به از یاران بد
 (ه) بیگانه شدند آشنایان
 (و) زینهار از قرین بد، زینهار!

۱ ب - و   ۲ ج - ه   ۳ الف - ب   ۴ د - و

۵۹ آرایه‌های «کنایه، مراعات نظیر و تشبیه» در کدام بیت آمده است؟

- ۱ تو و بالاه رویان گل ز شاخ عیش چیدن‌ها
 ۲ می‌رس از کفر و ایمان بیدلی را
 ۳ یک لحظه هستم می‌کند یک لحظه پستم می‌کند
 ۴ چو درمان است درد او دلم را
 من و چون غنچه از دست تو پیراهن دریدن‌ها
 که هم کفر و هم ایمانش تو باشی
 یک لحظه مستم می‌کند خودکامه‌ای خناره‌ای
 سزد گر درد بسیارم فرستد

۶۰ کدام بیت با عبارت زیر قرابت معنایی دقیق‌تری دارد؟

- ۱ چرخسان گرد خویش می‌گردد / زن سر رشته را تو گم کردی
 ۲ به هر دیار که در چشم خلق خوار شدی / سبک سفر کن از آنجا برو دیار دگر
 ۳ تو را گفتم که ربط جان و تن چیست / سفر در خود کن و بنگر که «من» چیست
 ۴ تا دل هرزه‌گرد من رفت به چین زلف او / زان سفر دراز خود عزم وطن نمی‌کند

۶۱ نقش دستوری قسمت‌های مشخص شده، به ترتیب در کدام گزینه درست است؟

- «هان، مشو نومید! چون واقف نه‌ای از سر غیب   باشد اندر پرده بازی‌های پنهان، غم مخور»
 ۱ نهاد، مسند، متمم، متمم، مسند   ۲ مسند، مسند، مضاف‌الیه، متمم، نهاد   ۳ مسند، مسند، متمم، متمم، مسند   ۴ نهاد، متمم، مضاف‌الیه، متمم، مسند

۶۲ کدام واژه، هم‌خانواده‌ای در متن زیر ندارد؟

- «متن‌های تعلیمی با هدف آموزش و اندرز نوشته شده‌اند؛ از این رو خواننده باید آهنگ و لحن متناسب با فضای تعلیمی را رعایت کند»
 ۱ مراعات   ۲ اعلام   ۳ امتداد   ۴ نسبت

۶۳ در متن زیر، چند جمع مکسر وجود دارد؟

- «آسمان و آفتاب و ماه و ستارگان و زمین و آنچه بر آن است، چون کوه‌ها و بیابان‌ها و نهرها و آنچه در کوه‌هاست، از جواهر و معادن و آنچه بر روی زمین است، از انواع نباتات و آنچه در بر و بحر است»
 ۱ دو   ۲ سه   ۳ چهار   ۴ پنج

۶۴ کدام گزینه در بیت زیر دیده نمی‌شود؟

- «اقوام روزگار به اخلاق زنده‌اند
 قومی که گشت فاقد اخلاق، مردنی است»
 ۱ ماضی نقلی   ۲ مسند   ۳ مضاف‌الیه   ۴ متمم

۶۵ برای کدام واژه در متن زیر، هم‌خانواده‌ای وجود ندارد؟

- «در زمین نگاه کن که چگونه بساط نو ساخته است و جوانب وی فراخ گسترانیده و از زیر سنگ‌های سخت، آب‌های لطیف روان کرده، تا بر روی زمین می‌رود و به تدریج بیرون می‌آید»
 ۱ جانبی   ۲ درجه   ۳ التفات   ۴ منبسط

۶۶ در متن «از بررسی در سه ایالت اسلامی و پنج شهر مهم به این نتیجه می‌رسیم...» کدام وابسته وجود ندارد؟

- ۱ صفت شمارشی   ۲ صفت اشاره   ۳ صفت مبهم   ۴ صفت بیانی

۶۷ در بیت زیر، به ترتیب، چند وابسته پیشین و چند وابسته پسین هست؟

«دیدار یار غایب دانی چه ذوق دارد؟ ابری که در بیابان بر تشنه‌ای بارد»

- ۱ یک - سه   ۲ دو - سه   ۳ یک - چهار   ۴ دو - چهار

۶۸ کدام بیت پرسش انکاری ندارد؟

- ۱ اینک تو را چه شد، کای مرغ خانگی
۲ صحنه جانبازی است اینجا؟
۳ دلا، غافل ز سبحانی، چه حاصل؟
۴ پیر گفتا که چه عزت زین به؟
- ۱ کوشش نمی‌کنی، پری نمی‌زنی؟
۲ یا زمین بازی است اینجا؟
۳ مطیع نفس شیطانی، چه حاصل؟
۴ که نیام بر در تو بالین نه

۶۹ در کدام گزینه، «نهاد دارای وابسته پسین» وجود ندارد؟

- ۱ آفرینش همه تنبیه خداوند دل است
۲ خبرت هست که مرغان سحر می‌گویند
۳ نعمتت بار خدایا، ز عدد بیرون است
۴ بامدادی که تفاوت نکند لیل و نهار
- ۱ دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار
۲ آخر ای خفته، سر از خواب جهالت بردار؟
۳ شکر انعام تو هرگز نکند شکرگزار
۴ خوش بود دامن صحرا و تماشای بهار

۷۰ همه گزینه‌ها در توصیف بهار است به جز گزینه ..... .

- ۱ طراوت از در و دیوار می‌جوشد
۲ بامدادی که تفاوت نکند لیل و نهار
۳ که تواند که دهد میوه الوان از چوب
۴ هر چه سرما هر چه دل سردی
- ۱ لطافت از تن شهر و دیار می‌ریزد
۲ خوش بود دامن صحرا و تماشای بهار
۳ یا که داند که برآرد گل صدبرگ از خار
۴ پر زد آهسته از نظر گم شد

۷۱ در کدام بیت از افعال مضارع اخباری و التزامی (به غیر از فعل‌های امر و نهی) استفاده شده است؟

- ۱ گر خورد سوگند هم باور مکن
۲ به ناامیدی از این در مرو بزنی فالی
۳ سعدیاراست‌روان گوی سعادت بردند
۴ ای دل غم‌دیده حالت به شود دل بد مکن
- ۱ بشکند سوگند مرد کز سخن
۲ بود که قرعه دولت به نام ما افتد
۳ راستی کن که به منزل نرسد کج رفتار
۴ وین سر شوریده باز آید به کنعان غم مخور

۷۲ نوع «را» در کدام گزینه با ابیات دیگر، متفاوت است؟

- ۱ ستودن نداند کس او را چو هست
۲ در پیله تا به کی بر خویشتن تنی؟
۳ اینک تو را چه شد کای مرغ خانگی
۴ چندان به بوی وصل که در خود سفر کند
- ۱ میان بندگی را بیایدت بست
۲ پرسید کرم را، مرغ از فروتنی
۳ کوشش نمی‌کنی پری نمی‌زنی
۴ عطار را به جز غم هجران نمی‌رسد

۷۳ نقش دستوری گروهی که در رباعی زیر بیش از یک وابسته پیشین دارد چیست؟

«مقصود وجود انس و جان آینه است / منظور نظر در دو جهان آینه است»

دل آینه جمال شاهنشاهی است / وین هر دو جهان غلاف آن آینه است»

- ۱ متمم   ۲ مسند   ۳ نهاد   ۴ مفعول

۷۴ مفهوم بیت زیر، با کدام یک از گزینه‌ها ارتباط معنایی بیشتری دارد؟

«هان، مشو نومید! چون واقف نه‌ای از سر غیب باشد اندر پرده بازی‌های پنهان، غم مخور»

- ۱ من اگر نیکم و گر بد، تو برو خود را باش
۲ ناامیدم مکن از سابقه لطف ازل
۳ صبر کن حافظ به سختی، روز و شب
۴ بضاعت نیاوردم الا امید
- ۱ هر کسی آن درود عاقبت کار، که کشت
۲ تو پس پرده چه دانی که که خوب است و که زشت
۳ عاقبت روزی بیایی کام را
۴ خدایا، ز عفو مکن ناامید

۷۵) معنی درست بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

« دور گردون گر دو روزی بر مراد ما نرفت   دائماً یکسان نباشد حال دوران غم مخور»

- ۱) اگر چه همه روزهای زندگی مطابق خواسته ما نیست، اما چون دائماً اوضاع زمانه یک جور نیست، غم مخور.
- ۲) اگر مدت کوتاهی روزگار با ما سازگاری نداشت، چون اوضاع زمانه همیشه یکسان نیست، غمگین مباش.
- ۳) در میان روزهای زندگی فقط مدت کوتاهی بر وفق مراد انسان می گذرد، به خاطر نوسان روزگار نباید غمگین باشی.
- ۴) زندگی ما گاهی بر خلاف میل و گاهی موافق خواسته ماست، اما چون احوال روزگار در تغییر است، غم مخور.

۷۶) «نیست» در کدام گزینه اسنادی نیست؟

- ۱) ضایع مکن این دم ار دلت شیدا نیست
- ۲) کس نیست که این گوهر تحقیق بسفت
- ۳) زین تعبیه جان هیچکس آگه نیست
- ۴) سعدی اگر عاقلی عشق طریق تو نیست

۷۷) در متن زیر، چند بن فعل می بینید؟

«سخن، ناپرسیده مگوی و از گفتار بیهوده پرهیز کن. چون باز پرسند، جز راست مگوی تا نخواهند، کس را نصیحت مگوی و پند مده، خاصه کسی را که پند نشنود که او خود اوفتد.»

- ۱) ده
- ۲) یازده
- ۳) دوازده
- ۴) سیزده

۷۸) کدام گزینه درباره بیت زیر نادرست است؟

- ۱) «ندانی که ایران نشست من است   جهان، سر به سر، زیر دست من است؟»
- ۲) در بیت، جمله اسنادی وجود دارد.
- ۳) فعل های جمله، «ندانی»، «نشست» و «است» هستند.
- ۴) «من» در هر دو مصراع، مضاف الیه است.

۷۹) در کدام گزینه، هسته گروه اسمی درست مشخص شده است؟

- ۱) زیباترین تصویر دیدنی ماندگار
- ۲) همان پنج بسیجی فداکار جان باز
- ۳) پیام ارزندهی معلمان دلسوز
- ۴) دانش آموزان پایه سوم دبیرستان

۸۰) درباره دو بیت زیر کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) «با بدان، کم نشین که صحبت بد   گرچه پاکی، تو را پلید کند
- ۲) بیت اول سه جمله دارد.
- ۳) «صحبت» نهاد است.
- ۴) «صحبت» به معنی «مصاحبت» است.
- ۵) «آفتابی بدین بزرگی را   لگه ای ابر ناپدید کند»
- ۶) در دو بیت، فعل اسنادی (ربطی) نداریم.

۸۱) با توجه به دو بیت زیر، کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) «همی خواهم از کردگار جهان   شناسنده آشکار و نهان
- ۲) «همی خواهم، فعل مضارع اخباری است.
- ۳) «نگهدارتان» نقش مسندی دارد.
- ۴) همه نیک نامی بود یارتان»
- ۵) «نگهدارتان» یک واژه وندی است.
- ۶) در مصراع چهارم، صفت مبهم وجود دارد.

۸۲) در کدام گزینه، صفت برتر یا برترین، وابسته گروه اسمی است؟

- ۱) شد نفس آن دو سه همسال او
- ۲) آنکه ورا دوست ترین بود گفت
- ۳) دشمن دانا که غم جان بود
- ۴) عاقبت اندیش ترین کودکی
- ۵) تنگ تر از حادثه حال او
- ۶) در بن چاهیش بیاید نهفت
- ۷) بهتر از آن دوست که نادان بود
- ۸) دشمن او بود در ایشان یکی

۸۳ تعداد جمله کدام بیت، نادرست است؟

۱	خبرت هست که مرغان سحر می گویند
۲	تا کی آخر چو بنفشه سر غفلت در پیش؟
۳	نعمتت بار خدایا ز عدد بیرون است
۴	سعدیا، راست روان گوی سعادت بردند
- آخر ای خفته، سر از خواب جهالت بردار؟ (۴ جمله)
 حیف باشد که تو در خوابی و نرگس بیدار (۳ جمله)
 شکر انعام تو هرگز نکند شکرگزار (۳ جمله)
 راستی کن که به منزل نرسد کج رفتار (۴ جمله)

۸۴ در کدام بیت، هم آرایه تشبیه و هم آرایه شخصیت بخشی دیده می شود؟

۱	نخواهی که باشی چو دف روی ریش
۲	برو شیر درنده باش، ای دغل
۳	بیابان نوردی چو کشتی بر آب
۴	بدان را نوازش کن، ای نیک مرد
- چو چنگ ای برادر سر انداز پیش (ریش: مجروح)
 مینداز خود را چو روباه شل
 که بالای سیرش نپرد عقاب
 که سگ پاس دارد چو نان تو خورد

۸۵ کدام گزینه با سایر گزینه ها ارتباط معنایی کمتری دارد؟

۱	بامدادی که تفاوت نکند لیل و نهار
۲	بلبلان وقت گل آمد که بنالند از شوق
۳	باد بوی سمن آورد و گل و نرگس و بید
۴	خبرت هست که مرغان سحر می گویند
- خوش بود دامن صحرا و تماشاى بهار
 نه کم از بلبل مستی تو، بنال ای هشیار
 در دگان به چه رونق بگشاید عطار
 آخر ای خفته سر از خواب جهالت بردار

۸۶ کدام بیت با سایر بیت ها ارتباط معنایی کمتری دارد؟

۱	کوه و دریا و درختان همه در تسبیح اند
۲	نعمتت بار خدایا ز عدد بیرون است
۳	از دست و زبان که برآید
۴	تاقیامت سخن اندر کرم و رحمت او
- نه همه مستمعی فهم کند این اسرار
 شکر انعام تو هرگز نکند شکرگزار
 کز عهده شکرش به درآید
 همه گویند و یکی گفته نباید ز هزار

۸۷ مفهوم عبارت «خاصه کس را که پند نشنود که او خود اوفتد» از کدام گزینه دریافت می شود؟

۱	نصیحت دیگران را نمی شنود زیرا او بی تجربه است.
۲	پند و اندرز دیگران را از راه دور نمی شنود.
۳	نصیحت پذیر نیست و گرفتار می شود.
۴	نصیحت دیگران را بعد از گرفتاری می پذیرد.

۸۸ کدام یک از ابیات زیر، علاوه بر داشتن تناسب مفهومی با «توانا بود هر که دانا بود» از آرایه های «تشبیه و جناس» بهره گرفته است؟

۱	بی خرد گرچه رها باشد در بند بود
۲	جهل و کوریت سر به چاه کشد
۳	نیست آب حیات، جز دانش
۴	دل بی علم، چشم بی نور است
- باخرد گرچه بود بسته چنان دان که رهاست
 علم و بیندگی به ماه کشد
 نیست باب نجات، جز دانش
 مرد نادان ز مردمی دور است

۸۹ بیت «از تو گل می توان آمد سلامت بر کنار / کشتی ما را خدا از ناخدا دارد نگاه» با کدام گزینه تناسب دارد؟

۱	خواهی که کاروان سلامت بود ترا
۲	غم مخور ای غرق دریای مصیبت غم مخور
۳	حافظا در کنج فقر و خلوت شب های تار
۴	هرگز نکرده ایم تو گل به ناخدا
- همراه خویش کن به سوی ما سلام دوست
 در نجات نوح کشتیبان به ساحل آمده
 تا بود وردت دعا و درس قرآن غم مخور
 کشتی به جا گذاشته بی غم نشستیم

۹۰ در کدام گزینه آرایه های «تشخیص، کنایه و مراعات نظیر» به کار رفته است؟

۱	ساقیا باده یکی کن چند باشد عربده
۲	غنچه با مرغ سحرخوان سر گردان گردیده بود
۳	ای کاش ناله های چو من بلبلی حزین
۴	از زبان سوسن آزاده آمد به گوش
- دوستان ز اقرار و دشمنان ز انکار مست
 از کناری باد صبح انداخت خود را در میان
 بیدار کردی آن گل در خاک خفته را
 کاندرا این دیر کهن کار سبکباران خوش است

۹۱ بیت «همه کار ایام درس است و پند / دریغا که شاگرد هشیار نیست» با کدام بیت تناسب معنایی دارد؟

- ۱) افتادم و مصلحت چنین بود
 ۲) زمانه پندی آزادوار داد مرا
 ۳) غافل مباش ار عاقلی، دریاب اگر صاحب‌دلی
 ۴) پس بگردید و بگردد روزگار
- بی‌بند نگیرد آدمی پند
 زمانه چون نگری سربه‌سر همه پند است
 باشد که نتوان یافتن دیگر چنین ایام را
 دل به دنیا در نبندد هوشیار

۹۲ چند تا از ابیات زیر تشبیه دارد؟

- الف) صد تیر بلا پیران بر ما ز هر اطرافی
 ب) بی‌فروغ آن رخ خورشیدوار
 ج) از سحاب نرگس آن گل‌گذار
 د) در سخن را که گره کرده‌ای
 ه) فلک گردان شیربست رباینده
 و) بر قهر خاندان نبوت کشیده تیغ
- ما جمله بیوشیده از مهر تو خفتان‌ها
 گو نینم روز خوش در روزگار
 لاله‌زاری گشته طرف کوهسار
 در صدف سینه تو پرورده‌ای
 که همی هر شب زی ما به شکار آید
 تا چون کنندشان به جفا سر ز تن جدا

- ۱) دو بیت
 ۲) سه بیت
 ۳) چهار بیت
 ۴) پنج بیت

۹۳ بیت زیر، چند وابستهٔ پسین دارد؟

«چو خواهی که نامت بود جاودان

- ۱) سه
 ۲) چهار
 ۳) پنج
 ۴) شش

۹۴ نقش واژه‌های مشخص شده در کدام گزینه به‌درستی آمده است؟

«هان، مشو نومید چون واقف نه ای از سر غیب / باشد اندر پرده، بازی‌های پنهان، غم مخور»

- ۱) نهاد - متمم - مسند - مضاف‌الیه
 ۲) مسند - نهاد - نهاد - صفت بیانی
 ۳) نهاد - مسند - متمم - مضاف‌الیه
 ۴) مسند - مسند - متمم - صفت بیانی

۹۵ در متن زیر، به ترتیب چند وابستهٔ پیشین و چند وابستهٔ پسین وجود دارد؟

«هر دو دانش‌آموز زرنگ مدرسه، برای پیشرفت خود به هر شیوه‌ای متوسل می‌شدند.»

- ۱) سه - پنج
 ۲) چهار - چهار
 ۳) سه - چهار
 ۴) سه - شش

۹۶ هم‌خانوادهٔ واژه‌های «مغتنم، احتیاج و بصر» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- الف) غنیمت شمر، جز حقیقت مجوی
 ب) همی دانه و خوشه خروار شد
 ج) میبچ از ره راست بر راه کج
 د) به چشم بصیرت به خود درنگر
- که باری است فرصت، دگر بار نیست
 ز آغاز، هر خوشه خروار نیست
 چو در هست، حاجت به دیوار نیست
 تو را تا در آینه زنگار نیست

- ۱) «د»، «ب» و «ج»
 ۲) «ب»، «الف» و «ج»
 ۳) «الف»، «ب» و «د»
 ۴) «الف»، «ج» و «د»

۹۷ شخص و شمار فعل مشخص شده در کدام گزینه، با بقیه تفاوت دارد؟

- ۱) که تو شیرمردی و من پیرزن
 ۲) نکردی در این روز بر من جفا
 ۳) که بیچاره بودی در آغوش من
 ۴) گر از عهد خردیت یاد آمدی

۹۸ مثنوی مخزن الاسرار سرودهٔ نظامی و در حدود ..... است و موضوع آن ..... است.

- ۱) ۱۸۵۰ بیت - سفرهای نظامی به کشورهای اسلامی
 ۲) ۲۲۶۰ بیت - اخلاق و مواعظ و حکم
 ۳) ۲۲۶۰ بیت - سفرهای نظامی به کشورهای اسلامی
 ۴) ۱۸۵۰ بیت - اخلاق و مواعظ و حکم

۹۹ مفهوم بیت زیر، از کدام گزینه دریافت می‌شود؟

«در حبس و خلوتم تا وارهم به مرگ
یا پر برآورم بهر پریدنی»

- ۱ مرگ را هم‌سنگ با هجران مدان ای دل که من
۲ دشمن بر آب دیده من رحمت آورد
۳ رحم در عالم اگر هست، اجل دارد وبس
۴ بر من که گرفتار توام رحم مفرمای
- بارها سنجیده‌ام مُردن یکی، هجران صد است
رحمت ز دشمنان چه بُود؟ غایت عذاب
کاین همه طایر روح از قفس آزاد کند
رحم است بر آن کس که گرفتار نباشد

۱۰۰ رکن اول و رکن دوم تشبیه در بیت زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

«بحر معنی ز سخن پرگوهر است
هر یک آویزه گوش دیگر است»

- ۱ معنی - بحر
۲ معنی - گوهر
۳ بحر - معنی
۴ بحر - گوهر

پاسخنامه تشریحی

۱) معنای بیت چنین است: «اندیشه‌ی انسان نیز نمی‌تواند او را درک کند، زیرا او برتر از آن است که نام یا جایی داشته باشد». بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی (۱): «به او مقام و موقعیت بدهد» نادرست است.

گزینه‌ی (۲): «مشهور و بلندآوازه» نادرست است.

گزینه‌ی (۴): «نام‌آوری و مقام و موقعیت» نادرست است.

۲) بررسی ساختار گروه‌های اسمی در گزینه‌ها:

- گزینه ۱: صفت اشاره + صفت شمارشی + هسته + صفت بیانی ساده + صفت بیانی نسبی
گزینه ۲: صفت اشاره + صفت مبهم + هسته [نشانه جمع] + صفت بیانی ساده + صفت بیانی نسبی
گزینه ۳: صفت اشاره + صفت مبهم + واحد شمار(اسم) + هسته + صفت بیانی ساده
گزینه ۴: صفت اشاره + صفت شمارشی + هسته + صفت بیانی ساده + صفت بیانی ساده

۳) «حیران و عاجز» مسند هستند.

خوشه‌ی زرین عنب و حقه‌ی یاقوت انار دو متمم اند، خوشه‌ی عنب، حقه‌ی یاقوت و حقه‌ی انار سه ترکیب اضافی هستند. زرین صفت بیانی است.

۴) خداوند کیوان و گردان سپهر
حرف عطف

خداوند	گردان	سپهر
↓	↓	↓
هسته	وابسته	وابسته
↓	↓	↓
اسم	صفت	اسم

«خداوند گردان سپهر» گروه اسمی موردنظر است. چون «گردان» معطوف به «کیوان» است و همانند آن وابسته «خداوند» است.

۵) در مصراع «دیده‌ای نیست نیند رخ زیبای تو را» فعل «نیست» در معنای «وجود ندارد» آمده‌است و فعل اسنادی نیست، «دیده‌ای» در این بیت نهاد است. در بیت صورت سؤال نیز «شمس تبریز» مناداست و «روی» پس از حرف اضافه «از» آمده است و متمم است. اما برای تعیین نقش دستوری واژه‌های «روز» و «شب» باید بیت را بازگردانی کرد: «ای شمس تبریز، در آن صبحی که تو بتابی، از روی ماهت شب تار، روز روشن می‌شود» واضح است که «شب» در این بیت هسته گروه نهادی و «روز» هسته گروه مسندی است.

۶) «مستمع» هم خانواده «سمیع» است که در بیت «ه» آمده است.

«عاجز» هم خانواده «معجزه» است که در بیت «ب» آمده است.

«عزیز» هم خانواده «عزت» است که در بیت «د» آمده است.

«سعادت» هم خانواده «سعود» است که در بیت «و» آمده است.

۷) آرایه‌های گزینه ۳: کنایه ← «زیر دست بودن» کنایه است از «فرمانبردار بودن» و «تحت سلطه بودن». / تشبیه ← ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: تشبیه ← «تاریخ» مانند «دفتر» است. / کنایه ← «کوچک و کم‌رنگ شدن نام» کنایه است از «بی‌اعتبار و کم‌ارزش شدن».

گزینه ۲: تشبیه ← «یقین» مانند «چراغ» است. / کنایه ← «کوتاه شدن دست» کنایه است از «ناتوان شدن».

گزینه ۴: تشبیه ← «سعادت» مانند «گوی» است. / کنایه ← «گوی سعادت بردن» کنایه است از «خوشبخت شدن». «کج رفتار» هم کنایه است از «انسان بدکار».

۸) دقت کنید فعل «نیست» در معنای «وجود ندارد» فعل اسنادی نیست. در بیت صورت سؤال، شاعر می‌گوید همه دل‌ها از این غم بزبون و از تیغ اجل، غرق خون هستند؛ در واقع جمله‌بندی‌ها به این شکل است: «از این غم، دلی که او بزبون نیست، وجود ندارد. (دلی که) از تیغ اجل غرق خون نیست، وجود ندارد.» دو «نیست» غیراسنادی است.

۹) به‌جز گزینه ۲، گزینه‌های دیگر این مفهوم را می‌رسانند که هم‌نشینی با دوستان خوب، انسان را به کمال می‌رساند.

۱۰) اگر واژه‌هایی را که نقش اصلی ندارند، کنار بگذاریم، جمله‌ها چنین می‌شوند:

نوجوانی تولد است. نوجوان نیازمند است. دوستی آغاز می‌شود.

دومین نقش اصلی در جمله‌های اسنادی، مسند است.

۱۱) در گزینه‌های ۱، ۲ و ۳، این مفهوم وجود دارد که «برای دستیابی به بزرگی و سروری، باید سختی‌ها را تحمل کرد و از خطرات نترسید». اما گزینه ۴ به «استواری در مصائب و تلاش برای نابودی آن‌ها» اشاره دارد و اشاره‌ای به طلب بزرگی نمی‌کند.

۱۲) بررسی گروه‌های اسمی سه جزئی در گزینه‌ها:

گزینه‌ی ۱: «خاک پاک نیاکان» ← خاک: هسته / پاک: صفت بیانی / نیاکان: مضاف‌الیه

گزینه‌ی ۲: «پند پیر دانا» ← پند: هسته / پیر: مضاف‌الیه / دانا: صفت بیانی

گزینه ۳: «خداوند روزی ده رهنمای» ← خداوند: هسته / روزی ده: صفت بیانی / رهنمای: صفت بیانی
گزینه ۴: «دانش ذات خویش» ← دانش: هسته / ذات: مضاف‌الیه / خویش: مضاف‌الیه
بنابراین، فقط گروه اسمی در گزینه ی ۱، از ساختار «هسته + صفت بیانی + مضاف‌الیه» تبعیت می‌کند.

۱۳) تشبیه ← خواب جهالت (اضافه تشبیهی)
مشبیه مشبیه

تشخیص ← سخن گفتن مرغان سحر

جناس ← سر - سحر (ناقص افزایشی)

کنایه ← سر از خواب برداشتن: کنایه از آگاه و هشیار شدن

واج آرایی ← حرف «خ» / تناسب (مراعات نظیر) ← خواب، خفته، سحر

۱۴) گزینه ۳ درباره «تأثیر خوب سخن نرم در برابر تأثیر منفی سخن درشت» است.

در بیت صورت سؤال و گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ گفته شده است که «توانایی سخن گفتن امتیاز و مایه برتری انسان است».

۱۵) گزینه ۲: «دائم = می‌دانم / ندانی = نمی‌دانی»

۱۶) تا کی آخر چو بنفشه سر غفلت در پیش (داری)

۱۷) در گزینه‌های دیگر، فضیلت‌های اکتسابی ارزشمندتر از فضیلت‌های وراثتی دانسته شده است. گزینه ۴ می‌گوید: «کسی که دوستدار ماست بدی‌های ما را نمی‌بیند».

۱۸) گسترده، گوی (در «گویی»)، مان (در «می‌ماند»)، نال (در «ناله»)، پرور، دار (در «دارد»)

۱۹) فعل جمله در مصراع اول «اند: هستند» است. وقتی فعل اسنادی داریم، جمله سه نقش اصلی نهاد، مسند و فعل دارد. اگر وابسته‌ها و قیده‌ها را از مصراع اول حذف کنیم، جمله براساس نقش‌های اصلی چنین خواهد بود: «اقوام زنده هستند» در جمله اسنادی، دومین نقش اصلی (زنده)، مسند است.

در مصراع دوم نیز جمله با حذف وابسته‌ها و قیده‌ها چنین است: «قوم فاقد اخلاق گشت»، و «قوم مردنی است»، که مسندها «فاقد اخلاق» و «مردنی» هستند.

۲۰) با توجه به معنای جمله‌ها در گزینه‌های دیگر به جز گزینه ی ۳، مفهوم بیت درباره ی بخشش و نعمت دادن (انعام) است. اما در گزینه ی ۳، شاعر سرزنش می‌کند که تا کی باید مانند انعام (چهارپایان) باشی.

۲۱) «نهاد» ماضی ساده، «پویه همی کرد» ماضی استمراری و «در آمد» ماضی ساده است.

۲۲) آگاه ساختن: تشبیه مسخر: رام

۲۳) در بیت صورت سؤال و گزینه‌های ۱، ۳ و ۴، به «زودگذر بودن جوانی و ناممکن بودن برگشت آن» اشاره شده است؛ اما گزینه ۲ «غرور و تکبر انسان در دوره جوانی» را بیان می‌کند.

۲۴) یکی از کاربردهای «راء» حرف اضافه به معنای «به» یا «برای» است.

در گزینه ۲ «راء» به معنای «به» است. به ابر گفتیم در صورت سؤال هم «راء» به معنای «برای» است. برای بندگی باید میان ببندی.

۲۵) در یک گروه اسمی که وابسته‌های پسین دارد نخستین واژه‌ای که کسره گرفته است هسته است. در گزینه ۱ خورشید، در گزینه ۲ طلسم، در گزینه ۳ کلید و در گزینه ۴ کتاب، هسته‌اند. باتوجه به فعل‌ها هسته مفعول گزینه ۱ «روح» است. گزینه ۲ مفعول ندارد، هسته مفعول گزینه ۳ «کلید» است و هسته مفعول گزینه ۴ «کتاب».

۲۶) صاحبان آثار صورت سؤال:

«مرزبان‌نامه»؛ مرزبان بن‌رستم - سعدالدین وراوینی

«کیمیای سعادت»، «نصیحة الملوک»، «احیاء علوم‌الدین»؛ امام محمد غزالی

«اسرارالتوحید»؛ محمد بن منور

«کارنامه بلخ»، «سیر العباد الی المعاد»، «حديقة الحقیقه»؛ سنایی

۲۷) پرس، است، رو (در پیاده‌روی)، کن، ارز (در ارزشمند)، بین

۲۸) «که» و «بازار» از آن‌جا که پس از حرف اضافه آمده‌اند، متمم هستند. مصراع اول از آن‌جا که نیازی به پاسخ ندارد، پرسش انکاری است.

«خواهی خرید، فعل آینده است».

توجه داشته باشید که اگر «است» بود و می‌باشد، به معنای «حضور داشتن»، وجود داشتن یا قرار داشتن» باشند، فعل اسنادی نیستند.

۲۹) در گزینه ۳، کنایه‌ای دیده نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «دل گرم شدن» کنایه از «امیدوار شدن» است.

گزینه ۲: «جان گرفتن» کنایه از «توانمند شدن» است.

گزینه ۴: «تن را سیر کردن» کنایه از «فدا کردن جان» است.

۳۰) این دوستی / مهم‌ترین نیاز یک دوست
صفت اشاره هسته / صفت برترین (عالی) هسته صفت شمارشی هسته

۳۱) در گزینه ۳، مفهوم دریغ و حسرت و آرزو بیان شده است و به همین دلیل، از فعل «مضارع التزامی» (شود ← بشود) استفاده شده است.

در گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ فعل «مضارع اخباری» به کار رفته است:

گزینه ۱: «عقل حیران می‌شود» / «فهم عاجز می‌شود».

گزینه ۲: «مار بد بر جان تو می‌زند» / «یار بد بر جان و ایمان تو می‌زند».

گزینه ۴: «جهان به آزار موری نمی‌ارزد».

۳۲) ۱ ۲ ۳ ۴ در بیت «الف»، میان «است» و «نیست» تضاد است.

در بیت «ب»، «سرزنش کردن خار مگیلان» تشخیص دارد.

در بیت «ج»، «سیل فنا» تشبیه است.

در بیت «د»، اشاره به داستان حضرت یوسف شده و تلمیح است.

۳۳) ۱ ۲ ۳ ۴ تا از پدرش (پدر او) شرمسار نشویم: «ش» مضاف‌الیه است.

۳۴) ۱ ۲ ۳ ۴ «زنده، فاقد و مردنی» مسند هستند.

واژه قوم به همراه جمع مکسرش (اقوام) آمده است.

«روزگار و اخلاق» مضاف‌الیه هستند.

فعل‌های بیت «اند، گشت و است» هستند، «زنده‌اند» ماضی نقلی نیست.

ماضی نقلی از بن ماضی + ه + ام، ای، است، ایم، اید، اند تشکیل شده است.

پس: زنده اند ماضی نقلی نیست، بلکه از زنده (مسند) + اند (مخفف فعل اسنادی هستند) تشکیل شده است.

۳۵) ۱ ۲ ۳ ۴ در گذشته، «مردم» به معنای مفرد «انسان» بوده است.

۳۶) ۱ ۲ ۳ ۴ شایستگی و خودپسندی به معنای «شایسته بودن» و «خودپسند بودن» است و «ی» در آنها مفهوم مصدری دارد.

۳۷) ۱ ۲ ۳ ۴ مصراع «چون کندش کس به خدایی سجود؟» می‌گوید: «چه کسی می‌تواند او را به «خدایی» سجده بگذارد؟» این سؤال یعنی «هیچ کس نمی‌تواند چنین کاری کند، خداوند را نمی‌توان چنان که هست ستایش کرد»، این مفهوم در بیت صورت سؤال هم آمده است.

۳۸) ۱ ۲ ۳ ۴ دیوان حنظله بادغیسی ← قرن سوم ه.ق

قابوس‌نامه ← قرن پنجم ه.ق

چهارمقاله ← قرن ششم ه.ق

اخلاق ناصری ← قرن هفتم ه.ق

۳۹) ۱ ۲ ۳ ۴ در گزینه ۲ بر «منحرف نشدن و پیروی از راه راست» تأکید شده است؛ اما گزینه‌های ۱، ۳ و ۴ انسان را به تفکر درباره خود و خودشناسی دعوت می‌کنند.

۴۰) ۱ ۲ ۳ ۴ کتاب «تذکره‌الاولیاء»، نوشته عطار نیشابوری و موضوع آن «شرح حال بزرگان عرفان و تصوف» است؛ نه «بزرگان تاریخ».

۴۱) ۱ ۲ ۳ ۴ بررسی ابیات:

الف) ترکیب «آتش خشم» اضافه تشبیهی، (تشبیه «خشم» به «آتش») است. شخصیت‌بخشی برای «باد» نیز در بیت هست.

ب) «بیخ ضلال» و «شاخ هوا» هر دو اضافه تشبیهی است.

ج) بیت برای «قضا و قدر» شخصیت‌بخشی دارد؛ ولی تشبیه ندارد.

د) «نهال جاه» اضافه تشبیهی است. چرخ (آسمان) را به دلو و کهکشان را به ریسمان تشبیه کرده است. شخصیت‌بخشی برای «کیوان» نیز در بیت هست.

ه) تشبیه «صبا» به «غریب»ی که میل به جانب وطن دارد. برای «صبا» در بیت شخصیت انسانی در نظر گرفته شده است.

۴۲) ۱ ۲ ۳ ۴ واژه «تکفیر» با «تفکر» و «تفکر» هم خانواده نیست. «تکفیر» از ریشه «ک ف ر» است؛ اما «متفکر» و «تفکر» از ریشه «ف ک ر» هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: حکمت: حکیم

گزینه ۳: معرفت: عرفان

گزینه ۴: حفاظت: حافظ

۴۳) ۱ ۲ ۳ ۴ «دراز» وابسته پسین است، زیرا پس از هسته (روزگار) آمده است و از آنجا که روزگار را توصیف می‌کند، صفت بیانی است. «آن» پس از کسره آمده و صفت اشاره نیست. صفت اشاره وابسته پیشین است. اما «آن»، وابسته پیشین نیست و هسته‌ای پس از خود ندارد، پس مضاف‌الیه برای واژه پیش از خود است. «خدا» نیز که پس از کسره آمده است، مضاف‌الیه «خانه» است.

۴۴) ۱ ۲ ۳ ۴ همراه با فعل، «چه چیزی را؟ چه کسی را؟» می‌آوریم. کلمه‌ای که این سؤال پاسخ می‌دهد، مفعول است: «چه چیزی را بیاموز؟ بردباری را». «نیست» فعل گذرا به مسند است؛ یعنی جمله سه جزئی با مسند داریم: «آموختن، نهاد و «عار» مسند است.

۴۵) ۱ ۲ ۳ ۴ «که» در بیت صورت سؤال به معنای «زیرا» است. در گزینه‌ی ۴ نیز دقیقاً به همین معناست.

۴۶) ۱ ۲ ۳ ۴ بیت ذکر شده در گزینه به ویژگی انسان‌های وارسته پرداخته است که فقط به فکر خود نیستند و غم‌خوار دیگر مردم هم هستند، اما جمله عنصرالمعالی، اشاره به این بحث در ارتباطات انسانی دارد که هر کس از غمگین بودن و گرفتاری دیگران خوشحال شود، مردم هم از دیدن او در گرفتاری شاد می‌شوند و دلشان برای او نمی‌سوزد، در سایر گزینه‌ها معادله‌ها درست آمده‌اند، بیت گزینه ۲، درباره ارزشمندی صفت صبر است و عبارت معادلش هم انسان را به صبوری توصیه کرده است. گزینه ۳، معتقد است انسان‌های قانع و راضی از همه آرامش و خوشی بیشتری دارند، عبارت نیز توصیه به قناعت دارد، گزینه ۴، هم می‌گوید، دانشان راست بگویند و به دردرس بیفتند بهتر از این است که دروغ بگویند و در آسایش باشد که عبارت هم تأکید به راستگویی دارد.

۴۷) ۱ ۲ ۳ ۴ در گزینه‌های ۱، ۲ و ۴، بر «جدایی از هم‌نشین نامناسب و پرهیز از دوستی با انسان‌های بد» تأکید شده است؛ اما در گزینه ۳ اشاره شده است که «باید دوستی بهتر از خود پیدا کنی تا عقل و دین تو پرورش پیدا کند».

۴۸) ۱ ۲ ۳ ۴ شاعر در گزینه ۳، تأکید می‌کند که: «اگر نادرستکار باشی، فردا که فرشتگان خداوند نامه اعمال تو را می‌خوانند، شرمنده و خجالت‌زده خواهی شد؛ بنابراین هم‌اکنون و در این دنیا، از نادرستی پرهیز کن».

بررسی سایر گزینه‌ها:

مفهوم گزینه ۱: حالت کرمی را بیان می‌کند که منتظر است تا صاحب بال و پر شود و پرواز کند یا مرگ به سراغ او بیاید.

مفهوم گزینه ۲: همان‌گونه که سگ اصحاب کهف به دنبال آنان رفت و به ایشان پیوست، خرس نیز همراه آن جوان شد.

مفهوم گزینه ۴: پیش از آنکه دل تو به وسیله گناهان آلوده شود، خودت را بشناس و بکوش از جوانی‌ات بهره کافی بگیری.

- ۴۹ در بیت گزینه‌ی ۱ شاعر می‌گوید: «کسی که راه خرد در پیش نگیرد، از کاری که می‌کند پشیمان خواهد شد.» در بیت گزینه‌ی ۲ نیز شاعر، «خرد» را «چشم جان» می‌خواند. در بیت گزینه‌ی ۴ شاعر می‌گوید: «اگر خرد تیره باشد، مرد روشن‌روان شادمان نخواهد بود.» در بیت گزینه‌ی ۳ دانایی وصف شده است که توانایی داشته و دادگر بوده است.
- ۵۰ «گم گشته، صفت بیانی است.»

نهاد
مسند
کلیه احزان گلستان
احزان: مضاف‌الیه است.

۵۱ بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱:	نهاد	مسند	فعل اسنادی
	حالت	به	می‌شود
گزینه ۲:	نهاد	مسند	فعل اسنادی
	منزل	خطرناک	است
گزینه ۳:	مسند	فعل اسنادی	نهاد
	یکسان	نیاشد	حال دوران
گزینه ۴:	نهاد	فعل اسنادی	مسند
	کلیه احزان	شود	گلستان

- ۵۲ «را» در اولین جمله به معنای «از» حرف اضافه است؛ پس بعد از آن، متمم می‌آید: از امیر خراسان پرسیدند. جمله دوم اسنادی است؛ یعنی اجزای جمله، نهاد (تو)، مسند (فردی فقیر و بی‌چیز) و فعل اسنادی (بودی) است. فعل «داشتن» با عبارت «چه چیزی را و چه کسی را؟» جواب می‌دهد و پاسخ آن، مفعول است. چه چیزی را داشتی؟ «شغل پست» را. پس «شغل» مفعول است.

۵۳ مصنوعی: صنع تعجب: عجایب منظور: نظر

۵۴ در گزینه‌های دیگر، موضوع اصلی این است که «دانش باعث توانایی و بلندمرتبی است.»؛ اما موضوع اصلی گزینه ۲، «هدایتگری دانش» است.

۵۵ وقاب: موهبت - نادر: ندرت - قبول: قابلیت - تکامل: کامل

۵۶ محمد غزالی در قرن پنجم می‌زیست و سال‌ها پیش از صفویان، از دنیا رفته است.

۵۷ دیا یعنی پارچه رنگینی که از ابریشم ساخته شده باشد، به معنای خود ابریشم نیست؛ اما سایر کلمات مترادف و هم‌معنی هستند.

۵۸ دقت شود غرابت معنایی یعنی دوری مفاهیم که متضاد قرابت معنایی است.

مفهوم هر بیت:

الف: گله از معشوق / ب: حذر از هم‌نشین بد و تأثیر آن بر شخص / ج: بی‌وفا شدن یار / د: حذر از هم‌نشین بد و تأثیر آن بر شخص / ه: بی‌وفا شدن یار (یاران) / و: حذر از هم‌نشین بد و تأثیر آن بر شخص

۵۹ کنایه: «پیرهن دریدن» کنایه از «بی‌تابی کردن» / تشبیه: من به غنچه / مراعات نظیر: «لاله، گل، شاخ، چیدن و غنچه»

۶۰ مصراع گزینه ۳، نیز هم‌مفهوم عبارت صورت سؤال است: «آدمی باید در خود سفر کند و خود را بشناسد و اراده داشته باشد تا هر چه را نباید، از خود دور سازد.» مفهوم «سفر» در سایر عبارات، سفر درونی نیست.

۶۱ هان! نومید مشو؛ چون از سر غیب واقف نه ای (نیستی) / مسند فعل اسنادی / متمم مضاف‌الیه / مسند فعل اسنادی

بازی‌های پنهان اندر پرده باشد، غم مخور
نهاد
حرف اضافه متمم فعل

۶۲ مراعات: رعایت / اعلام: تعلیمی / نسبت: متناسب

۶۳ انواع: جمع نوع

جواهر: جمع جواهر (گوهر)

معادن: جمع معدن

۶۴ اقوام: نهاد، زنده: مسند، اند(هستند): فعل اسنادی

اقوام روزگار: مضاف‌الیه، به اخلاق: متمم زنده‌اند.

دقت کنیم که در این بیت «اند» فعل اسنادی و «زنده» مسند است. ساخت ماضی نقلی به این شکل است: بن ماضی + ه + ام، ای، است، ایم، اید، اند در ساختمان «زنده‌اند»، بن ماضی دیده نمی‌شود.

۶۵ جانبی: جوانب درجه: تدریج منبسط: بساط، اما برای التفات هم‌خانواده‌ای در متن دیده نمی‌شود.

۶۶ سه و پنج: صفت شمارشی

این: صفت اشاره

اسلامی: صفت بیانی

۶۷ «دیدار» «یار» «غایب» - «چه ذوق» - «ایری» - «تشنه‌ای»
هسته / مضاف‌الیه صفت مضاف‌الیه / صفت پرسشی / ی نکره / ی نکره

۶۸ پرسش انکاری پرسشی است که نیاز به پاسخ نداشته باشد؛ اما گزینه «۱» نیاز به پاسخ دارد؛ ای مرغ خانگی، چرا کوشش نمی‌کنی و بال و پر نمی‌زنی؟

۶۹ در گزینه «۱»: «آفرینش»، در گزینه «۲»: «خبرت» و «مرغان سحر»، در گزینه «۳»: «نعمت» (هسته+مضاف‌الیه) و در گزینه «۴»: «دامن صحرا»، «تماشای بهار» و «لیل و نهار» نقش نهاد را دارند.

۷۰) گزینه‌های ۱ و ۲ و ۴، فصل بهار را توصیف می‌کند، اما در گزینه ۳ به این نکته اشاره می‌شود که خداوند بسیار توانا است و می‌تواند این پدیده‌های شگفت را خلق کند.

۷۱) خورد: مضارع التزامی / بشکند: می‌شکند (مضارع اخباری)

۷۲) «را» در این گزینه، نشانه مفعولی است، درحالی‌که در گزینه‌های دیگر، حرف اضافه است.

۷۳) در گروه «این هر دو جهان»، «جهان» هسته است و «این» و «هر» و «دو» وابسته پیشین هستند. این عبارت در جمله «این هر دو جهان غلاف آن آینه است» نهاد است.

۷۴) بیت سؤال و گزینه ۳ به یکسان نبودن شرایط و بهتر شدن اوضاع، اشاره دارند.

گزینه ۲ به این نکته اشاره دارد که «انسان‌ها را نباید قضاوت کرد؛ چون از جایگاهشان نزد خداوند آگاه نیستیم».

۷۵) معنای بیت چنین است: «اگر روزگار، زمان کوتاهی مطابق میل و خواسته ما نبود، چون اوضاع دنیا همیشه یکسان نیست، پس غمگین نباش.»

گزینه ۱: «همه‌ی روزهای زندگی، غلط است».

گزینه ۳: «فقط مدت کوتاهی بر وفق مراد انسان می‌گذرد» و «به خاطر نوسان روزگار، غلط است».

گزینه ۴: «گاهی بر خلاف میل و گاهی موافق خواسته ماست» غلط است.

۷۶) در مصراع گزینه ۲ فعل «نیست» فعل اسنادی نیست، چرا که معنای «وجود ندارد» دارد: «کس نیست» یعنی کسی وجود ندارد.

در سایر ابیات «شیدا»، «آگه» و «طریق تو» مسند هستند.

۷۷) پرسید، گو، گفت، پرهیز (بن مضارع از مصدر «پرهیزیدن»)، کن، پرس، گو، خواه، گو، ده، شنو، اوفت (شکل دیگر «افت»).

۷۸) «نشست» به معنای «جای نشستن» است و معنای فعلی نمی‌دهد.

۷۹) نخستین واژه‌ای که در گروه کسره می‌گیرد، هسته است. در گزینه ۱ تصویر، در گزینه ۲ بسیجی، در گزینه ۳ پیام و در گزینه ۴ دانش‌آموز، هسته است.

۸۰) گرچه پاکی (پاک هستی): پاک؛ مسند و «ی»: فعل اسنادی.

۸۱) در مصراع چهارم، «همه» صفت نیست، چون بدون همراهی اسم آمده است.

۸۲) در این گزینه، «عاقبت‌اندیش‌ترین»، وابسته پیشین است برای «کودکی» که خود، هسته گروه اسمی است و نقش نهاد دارد. در سه گزینه دیگر، هر سه صفت، هسته گروه اسمی‌اند و نقش «مسند» دارند.

۸۳) در بیت گزینه «۲»، چهار جمله وجود دارد.

تا کی آخر چو بنفشه سر غفلت در پیش [داری] / حیف باشد / تو در خوابی / نرگس بیدار [است]

(۱) (۲) (۳) (۴)

۸۴) تشبیه: مانند دَف روی ریش بودن و مانند چنگ سر در جلو داشتن

شخصیت‌بخشی: اینکه چنگ سر دارد و سر خود را پیش می‌اندازد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: دو تشبیه دارد، اما شخصیت‌بخشی ندارد.

گزینه ۳: چو کشتی بر آب تشبیه است.

گزینه ۴: نسبت دادن پاس داشتن (حرمت نگه‌داشتن) به سگ، شخصیت‌بخشی دارد، اما «چو» نشانه تشبیهی نیست.

۸۵) در این بیت، غفلت و جهالت مورد نکوهش واقع شده است.

گزینه‌های ۲ و ۳ و ۴، اشاره به آمدن فصل بهار دارند.

۸۶) در گزینه‌های ۲ و ۳ و ۴، به این نکته اشاره می‌شود ما نمی‌توانیم شکر نعمت‌های خداوند را به‌جا بیاوریم.

۸۷) پند دیگران را نمی‌پذیرد (نصیحت‌پذیر نیست) و گرفتار می‌شود.

۸۸) در این گزینه علاوه بر قرابت معنایی با مصراع ذکرشده در صورت سؤال، آرایه‌های خواسته‌شده هم دیده می‌شود: «دلی که علم ندارد» به «چشم بی‌نور» تشبیه شده است و میان واژه‌های «نور» و «دور» جناس برقرار است.

۸۹) مفهوم هر دو بیت: باید در حالت درماندگی به خداوند و نیروی او اعتماد و توکل کرد و ناامید نشد.

تشریح ابیات:

۱: «اگر خواهان سلامت هستی، سلام و درود دوست را به‌جانب ما بیاور. (اشتراک لفظ سلامت نباید برای دانش‌آموزان گمراه‌کننده باشد و باید به نکته اصلی بیت توجه کنند) / «۴»: برعکس بیت اصلی می‌گوید، به ناخدا اعتماد نکرده‌ایم.

۹۰) تشخیص: در این بیت برای غنچه و مرغ صفات انسانی قائل شده که غنچه سرگران است و مرغ تقصیری دارد که باعث این سرگرانی شده است.

کنایه: «سرگرانی» کنایه است از «سرخوشی و مستی»

مراعات نظیر: میان «غنچه»، مرغ، باد و صبح،

۹۱) مفهوم بقیه ابیات:

۱: «گرفتار شدم و مصلحتم این چنین بود، زیرا تا زمانی که گرفتار نشوی، پند نخواهی گرفت».

۳: «اگر عاقل هستی، از روزگار غفلت نکن و اگر صاحب‌دل (عارف) هستی آن را دریاب، شاید دیگر چنین موقعیتی برایت وجود نداشته باشد».

۴: «روزگار در گردش است و صبر نمی‌کند، انسان هوشیار دل به دنیا نمی‌بندد».

۹۲) بیت «و» تشبیه ندارد. دقت کنید «چون» در این بیت یعنی «چگونه» و «قهر» نیز معنای «دشمنی» دارد. در سایر ابیات:

الف) ترکیب «تیر بلا» تشبیه دارد. «خفتانی از مهر» را نیز می‌توان نوعی تشبیه دانست.

ب) عبارت «رخ خورشیدوار» تشبیه دارد.

ج) ترکیب «گل‌عدار» تشبیه است: عذاری مثل گل.

د) «در سخن» و «صدف سینه» هر دو اضافه تشبیهی است.

ه) «فلک» به «شیر» مانند شده است.

۹۳) نام تو: مضاف‌الیه

نام نیک: صفت بیانی

نام بزرگان: مضاف‌الیه

نهاد مسند فعل اسنادی

تو نومید مشو

۹۴) ۱ ۲ ۳ ۴

نهاد مسند فعل اسنادی

تو واقف نیستی

صفت بیانی متمم

بازی‌های پنهان در پرده می‌باشد.

۹۵) وابسته پیشین: هر، دو، هر

وابسته پسین: زرنگ، مدرسه، خود، ی، نکره (شیوه‌ای)

۹۶) هم خانواده مقتنم، واژه «غنیمت» است که در بیت «الف» آمده است.

هم خانواده احتیاج، واژه «حاجت» است که در بیت «ج» آمده است.

هم خانواده بصر، واژه «بصیرت» است که در بیت «د» آمده است.

۹۷) فعل این گزینه، سوم شخص مفرد است (گر از عهد خردی یادت می‌آمد). فعل سایر گزینه‌ها دوم شخص مفرد است.

۹۸) مخزن‌الاسرار ۲۲۶۰ بیت دارد و موضوعش اخلاق و مواعظ است.

۹۹) در بیت پرسش و گزینه «۳»، مرگ سبب رهایی و نجات انسان می‌شود. / گزینه «۱»: بین مرگ و هجران مقایسه‌ای نشده است و می‌گوید هر دو

رنج آور هستند. / گزینه «۲»: به دشمن نباید رحم کرد، زیرا رحمت به دشمن، رنج و عذاب برای خود و دیگران است.

۱۰۰) معنی مانند بحر (دریا) است: پس معنی، مشبه یا همان رکن اول و بحر مشبه به یا همان رکن دوم است.

پاسخنامه کلیدی

۱	۱	۲	۳	۴
۲	۱	۲	۳	۴
۳	۱	۲	۳	۴
۴	۱	۲	۳	۴
۵	۱	۲	۳	۴
۶	۱	۲	۳	۴
۷	۱	۲	۳	۴
۸	۱	۲	۳	۴
۹	۱	۲	۳	۴
۱۰	۱	۲	۳	۴
۱۱	۱	۲	۳	۴
۱۲	۱	۲	۳	۴
۱۳	۱	۲	۳	۴
۱۴	۱	۲	۳	۴
۱۵	۱	۲	۳	۴
۱۶	۱	۲	۳	۴
۱۷	۱	۲	۳	۴
۱۸	۱	۲	۳	۴
۱۹	۱	۲	۳	۴
۲۰	۱	۲	۳	۴
۲۱	۱	۲	۳	۴
۲۲	۱	۲	۳	۴
۲۳	۱	۲	۳	۴
۲۴	۱	۲	۳	۴
۲۵	۱	۲	۳	۴

۲۶	۱	۲	۳	۴
۲۷	۱	۲	۳	۴
۲۸	۱	۲	۳	۴
۲۹	۱	۲	۳	۴
۳۰	۱	۲	۳	۴
۳۱	۱	۲	۳	۴
۳۲	۱	۲	۳	۴
۳۳	۱	۲	۳	۴
۳۴	۱	۲	۳	۴
۳۵	۱	۲	۳	۴
۳۶	۱	۲	۳	۴
۳۷	۱	۲	۳	۴
۳۸	۱	۲	۳	۴
۳۹	۱	۲	۳	۴
۴۰	۱	۲	۳	۴
۴۱	۱	۲	۳	۴
۴۲	۱	۲	۳	۴
۴۳	۱	۲	۳	۴
۴۴	۱	۲	۳	۴
۴۵	۱	۲	۳	۴
۴۶	۱	۲	۳	۴
۴۷	۱	۲	۳	۴
۴۸	۱	۲	۳	۴
۴۹	۱	۲	۳	۴
۵۰	۱	۲	۳	۴

۵۱	۱	۲	۳	۴
۵۲	۱	۲	۳	۴
۵۳	۱	۲	۳	۴
۵۴	۱	۲	۳	۴
۵۵	۱	۲	۳	۴
۵۶	۱	۲	۳	۴
۵۷	۱	۲	۳	۴
۵۸	۱	۲	۳	۴
۵۹	۱	۲	۳	۴
۶۰	۱	۲	۳	۴
۶۱	۱	۲	۳	۴
۶۲	۱	۲	۳	۴
۶۳	۱	۲	۳	۴
۶۴	۱	۲	۳	۴
۶۵	۱	۲	۳	۴
۶۶	۱	۲	۳	۴
۶۷	۱	۲	۳	۴
۶۸	۱	۲	۳	۴
۶۹	۱	۲	۳	۴
۷۰	۱	۲	۳	۴
۷۱	۱	۲	۳	۴
۷۲	۱	۲	۳	۴
۷۳	۱	۲	۳	۴
۷۴	۱	۲	۳	۴
۷۵	۱	۲	۳	۴

۷۶	۱	۲	۳	۴
۷۷	۱	۲	۳	۴
۷۸	۱	۲	۳	۴
۷۹	۱	۲	۳	۴
۸۰	۱	۲	۳	۴
۸۱	۱	۲	۳	۴
۸۲	۱	۲	۳	۴
۸۳	۱	۲	۳	۴
۸۴	۱	۲	۳	۴
۸۵	۱	۲	۳	۴
۸۶	۱	۲	۳	۴
۸۷	۱	۲	۳	۴
۸۸	۱	۲	۳	۴
۸۹	۱	۲	۳	۴
۹۰	۱	۲	۳	۴
۹۱	۱	۲	۳	۴
۹۲	۱	۲	۳	۴
۹۳	۱	۲	۳	۴
۹۴	۱	۲	۳	۴
۹۵	۱	۲	۳	۴
۹۶	۱	۲	۳	۴
۹۷	۱	۲	۳	۴
۹۸	۱	۲	۳	۴
۹۹	۱	۲	۳	۴
۱۰۰	۱	۲	۳	۴